

88ste vergadering

Woensdag 3 september 2003

Aanvang 13.00 uur

Voorzitter: Verburg

Tegenwoordig zijn 115 leden, te weten:

Aasted Madsen-van Stiphout, Albayrak, Algra, Arib, Van As, Van Baalen, Bakker, Balemans, Van Beek, Blok, Van Bochove, Boelhouwer, Van Bommel, Brinkel, Bruls, Buijs, Bussemaker, Van de Camp, Cornielje, Çörüz, Crone, Van Dam, Depla, Dezentjé Hamming-Bluemink, Van Dijk, Van Dijken, Dijkma, Duyvendak, Eerdmans, Eijsink, Eski, Eurlings, Ferrier, Van Fessem, Geluk, Van Gent, De Grave, Griffith, De Haan, Van der Ham, Hamer, Haverkamp, Van Heemst, Hermans, Hessels, Van Heteren, Van Hijum, Hirsi Ali, Hofstra, Jager, Kalsbeek, Kant, Karimi, Koenders, Koopmans, Kortenhorst, Kraneveldt, De Krom, Kruijssen, Van der Laan, Lambrechts, Leerdam, Van Lith, Van Loon-Koomen, Luchtenveld, Marijnissen, Mastwijk, Van Miltenburg, Mosterd, Nawijn, De Nerée tot Babberich, Noorman-den Uyl, Van Oerle-van der Horst, Omtzigt, Oplaat, Örgü, Ormel, Rambocus, Rijpstra, Samsom, Schippers, Schreijer-Pierik, Slob, Smeets, Smilde, Smits, Snijder-Hazelhoff, Spies, Van der Staaïj, Sterk, Straub, Stuurman, Szabó, Tichelaar, Timmer, Tjon-A-Ten, Tonkens, Van Velzen, Vendrik, Verbeet, Verburg, Vergeer-Mudde, Vietsch, Visser, Van der Vlies, B.M. de Vries, Jan de Vries, K.G. de Vries, Van Vroonhoven-Kok, Waalkens, Weekers, Wilders, Van Winsen, De Wit en Wolfsen,

en de heer De Geus, minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

De **voorzitter**: Ik deel aan de Kamer mede dat zijn ingekomen berichten van verhindering van de leden Huizinga-Heringa en Dubbelboer, wegens bezigheden elders.

Deze berichten worden voor kennisgeving aangenomen.

De **voorzitter**: De ingekomen stukken staan op een lijst die op de tafel van de griffier ter inzage ligt. Op die lijst heb ik voorstellen gedaan over de wijze van behandeling. Als aan het einde van de vergadering daartegen geen bezwaren zijn ingekomen, neem ik aan dat de Kamer zich met de voorstellen heeft verenigd.

De **voorzitter**: Ik verzoek de Kamerleden en de mensen op de publieke tribune om te gaan staan in verband met een herdenking.

Op 27 juni 2003, de eerste dag van het zomerreces, overleed onze medewerkster Adrie Houtman, niet plotseling, maar wel veel en veel te jong. Mevrouw Houtman was nog maar 49 jaar. Zij werkte een kleine acht jaar bij de afdeling Schoonmaakonderhoud van de Tweede Kamer. De Oude Zaal en de omgeving daarvan waren haar werkterrein. Dat beschouwde zij ook als haar domein. Zij kon daarover enthousiast vertellen en zij vond het erg belangrijk dat die prachtige zaal er door haar toedoen steeds tiptop uitzag. Het moest er letterlijk blinkend zijn. Wij hebben allemaal vaak mogen constateren hoezeer zij daarin slaagde.

Begin vorig jaar werd mevrouw Houtman ziek. Zij onderging een

ingrijpende longoperatie. Een paar maanden later was zij alweer vol goede moed en vol optimisme terug in haar Oude Zaal. Helaas duurde dat maar even. Zij bleek veel zieker te zijn dan aanvankelijk werd gedacht. Op 29 augustus van het vorige jaar nodigde zij haar collega's uit om tijdens een kopje koffie afscheid te nemen. Zij zag als geen ander de feiten onder ogen, maar zij wilde niet met stille trom vertrekken. Zij had dat zelf allemaal zo geregeld en het werd een bijeenkomst die iedereen als indrukwekkend, maar ook als heel verrijkend heeft ervaren. Samen met haar man en dochter, hier aanwezig, wilde zij nog één keer temidden van haar collega's zijn. Zelfs daar en op dat moment bleef zij de goedlachse en vrolijke collega die zij altijd is geweest en die alles onder controle wilde hebben. Zo nam zij ook zelf de beslissing om niet allerlei levensrekkende behandelingen te ondergaan, omdat zij wist dat het uiteindelijk toch niet zou helpen. Zij was echter blij en dankbaar dat zij veel langer mocht blijven leven dan haar was voorspeld. Zo kon zij de voortgang van de studie van haar dochter blijven volgen, waarover zij tijdens bezoeken van collega's bij haar thuis enthousiaste verhalen vertelde. Zij was tegenover haar collega's ook heel openhartig over hoe zij tegen haar eigen situatie aankeek en wat haar mogelijk te wachten stond. Zij zag daar tegenop, maar was er niet bang voor. Die openhartige gesprekken maakten het voor haar collega's niet moeilijk om bij haar op bezoek te gaan, integendeel.

Wij zullen ons Adrie Houtman blijven herinneren als een blijmoedige en betrokken medewerkster en collega die met enthousiasme haar werk bij de Tweede Kamer deed.

Voorzitter

Namens u allen wens ik haar man en dochter en haar andere familieleden en vrienden die vandaag in ons midden zijn, veel sterkte toe in deze moeilijke periode in hun leven.

Ik verzoek u, enige ogenblikken stilte in acht te nemen.

(De aanwezigen nemen staande enkele ogenblikken stilte in acht.)

De vergadering wordt van 13.08 uur tot 13.20 uur geschorst.

De **voorzitter**: Ik stel vast dat niemand het woord wil voeren bij de regeling van werkzaamheden.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

Aan de orde is de behandeling van:

- **het wetsvoorstel Gelijke behandeling op grond van leeftijd bij arbeid, beroep en beroepsonderwijs (Wet gelijke behandeling op grond van leeftijd bij de arbeid) (28170).**

De algemene beraadslaging wordt geopend.

□

Mevrouw **Vietsch** (CDA): Voorzitter. Ik verbaas mij erover dat het tijdstip van behandeling van dit wetsvoorstel zo goed gekozen is. Het is immers precies een week nadat wij tijdens het vragenuur gediscussieerd hebben met de minister van Binnenlandse Zaken over leeftijdsontslag en leeftijdsopbouw op de departementen. Deze actualiteit is opmerkelijk, omdat niet alleen de behandeling van dit wetsvoorstel een geschiedenis van uitstel van meer dan anderhalf jaar kent, maar ook omdat dit het derde wetsvoorstel op rij is waarbij de regering tracht te voorzien in wetgeving tegen leeftijdsdiscriminatie bij arbeid.

Bij het eerste voorstel, uit 1996, stuitte de keuze voor de beperkte reikwijdte en de open systematiek op zoveel verzet dat het wetsvoorstel ingetrokken werd. Het tweede voorstel, uit 1999, werd doorkruist door de Europese richtlijn van november 2000, waardoor de parlementaire behandeling stil kwam te liggen. Het derde voorstel mag zich dan ook in de belangstelling van velen verheugen.

Doel van de wet is het tegengaan van leeftijdsdiscriminatie. Dit steunt de CDA-fractie van harte. Dankzij de EU-richtlijn is de reikwijdte van dit wetsvoorstel uitgebreid, waardoor de leeftijdsdiscriminatie op het gehele terrein van arbeid verboden wordt. Vanuit de Kamer, mede naar aanleiding van de motie-Wolters/Bijleveld-Schouten, en vanuit het maatschappelijk middenveld is daarop al veel eerder aangedrongen.

De CDA-fractie vindt het jammer dat er drie wetten komen over gelijke behandeling in plaats van een algemeen wetsvoorstel. Wanneer worden de resultaten van het toegezegde onderzoek naar integratie verwacht? Kan de regering aangeven hoe dit onderzoek zich qua inhoud en tijdplanning verhoudt tot de aangekondigde evaluatie van de onderhavige wet? Wat zijn de evaluatiecriteria? De eerste stappen voor behandeling van de Algemene wet gelijke behandeling zijn in de Kamer al genomen. Het is vreemd om over een wet te spreken die waarschijnlijk ingehaald zal worden door zijn opvolger voordat die volledig in werking zal treden. Ik hoor graag de verwachtingen van de minister op dit vlak.

Bij de voorgaande twee wetsvoorstellen aangaande leeftijdsdiscriminatie is in de Kamer aan de orde geweest dat er meer duidelijkheid moet komen en dat in verband hiermee het systeem meer gesloten moet worden. Nee, tenzij dus. Dit was zelfs voor de regering indertijd de reden om het eerste wetsvoorstel terug te trekken. Gezien deze voorgeschiedenis vraagt de CDA-fractie zich af wat de redenen van de regering zijn om in het voorliggende wetsvoorstel een systeem te realiseren dat meer open in plaats van meer gesloten is. Het systeem is zelfs meer open dan de richtlijn voorschrijft. De voorbeelden van artikel 6 van de richtlijn zijn uit de wetstekst gehaald en overgebracht naar de memorie van toelichting.

Waar de Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte een half gesloten systeem kent, vrezen wij dat de open systematiek van dit wetsvoorstel eventuele integratie zal bemoeilijken in de algemene wet. Kan de minister aantonen dat deze vrees ongegrond is? Graag een reactie op beide punten.

Als CDA-fractie hebben wij enkele vragen over de noodzaak van de uitzonderingspositie van de krijgsmacht, juist omdat die uitzondering ontbreekt in de Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte. De krijgsmacht is dus in beginsel verplicht mensen met een handicap of een chronische ziekte in dienst te nemen, maar kan leeftijdsgrenzen stellen zonder dat die worden getoetst. Kan de minister uitleggen waarom is gekozen voor deze tweeledige benadering?

De CDA-fractie waardeert dat de regering niet volstaat met de conclusie uit de memorie van toelichting dat de krijgsmacht volgens de richtlijn mag worden uitgezonderd en dat dit dus moet worden gedaan, maar in de nota naar aanleiding van het verslag een objectieve rechtvaardiging heeft gegeven van haar standpunt. Een van de genoemde argumenten is de fysieke belasting bij operationele eenheden. Wij horen graag van de minister welke niet-objectieve redenen er zijn om de krijgsmacht niet onder deze wet te brengen. Wij krijgen graag ook uitgelegd waarom een militair moet worden uitgezonderd en iemand die bij de marechaussee werkt niet. Lopen wij niet het risico dat alle gepensioneerde ex-militairen bij de marechaussee gaan solliciteren en gezien deze wet en hun geschiktheid daarbij in dienst komen? Graag krijg ik hierop een reactie van de minister.

Mevrouw **Bussemaker** (PvdA): U hebt een hele rij vragen gesteld over de redenen waarom de regering een uitzondering maakt voor de krijgsmacht. Dat waren ook mijn vragen. Ik heb een amendement ingediend om de krijgsmacht niet langer uit te zonderen van deze wet. Als ik u zo hoor, hebt u daar veel sympathie voor.

Mevrouw **Vietsch** (CDA): Ik ben van mening dat ik eerst het antwoord van de minister moet afwachten over wat precies de redenen voor deze uitzondering zijn. Er zijn enkele objectieve redenen voor genoemd, maar mogelijk zijn er ook enkele niet-objectieve redenen. Ik wil graag het hele pakket van redenen horen van deze minister, zodat wij op basis van dat antwoord ons besluit kunnen nemen.